

תעשיית העושק המשגשגת מאחורי "אמא לשניים", "יוכבד חולת כליות" ו"יוסי שזקוק לניתוח לב"

מאחורי קמפיינים קורעי לב, שמצליחים לגייס עשרות מיליוני שקלים להצלת יתומים, חולי כליות, נכים ואומללים אחרים — פועלת תעשייה שלמה של עסקנים, עיתונאים ושדרנים שחולבים את עמותות הצדקה ומחלקים ביניהם את השלל. במקרה הטוב, הפירוורים שנותרים הולכים לנזקקים

06:14 01.10.2021 מאת: גור מגידו, הגר שיזף

באמצע יום ההתרמה, שנערך ערב יום הכיפורים ברדיו קול חי, פצח המגיש הפופולרי אבי מימרן בסיפור טרגי: "בחורה צעירה, מקימה בית, מתחנתת עם אברך, ברוך השם... נולדים ארבעה בנים, אבל לפני חצי שנה משהו משתבש. מחלה קשה פוקדת את האבא. סכיזופרניה שמה. האבא מתחיל להפעיל אלימות קשה כלפי הסביבה שלו... השכנה רואה את זה, ולפני יומיים פונה לעמותת בית חם".

כאן נהפך הסיפור לקריאה לפעולה: "אנחנו צריכים את העזרה שלכם. רק 84 שקל בחודש. 2.80 שקל ליום, התקשרו 3036". רגע לאחר מכן הבטיח מימרן למאזיניו שהצדקה תזכה אותם ב"שועות מעל לטבע" תוך שהוא מנפנף בשמו של הרב חיים קנייבסקי, שנתן ברכתו למשדר.

מימרן ושאר מגישי התחנה סיפרו סיפורים קורעי לב מהסוג הזה, במשך יום ההתרמה שנמשך 12 שעות ברצף. במשך כל הזמן, מימרן לא מצא רגע לגלות למאזינים שחלק מהכסף שיייתרם ילך לכיסו. מימרן, מתברר, גובה סכומים נכבדים עבור השתתפות במשדרים מהסוג הזה: אלפי ולעתים עשרות אלפי שקלים לשידור בן כמה שעות. הקופון שחוטכת התחנה גדול הרבה יותר. יום שידור בקול חי, כמו גם בתחנה החרדית המתחרה קול ברמה, כרוך ברכישת חוזי פרסום, חלקם באתרים דלי הגולשים של התחנות, בתעריף שמגיע ל-400 אלף שקל. לכך יש להוסיף עשרות אלפי שקלים שיזרמו לעסקנים, שמשיגים היתר להשתמש בשם של רבנים, דוגמת קנייבסקי.

תעשייה שלמה מוותרת מהתורמים ויש לכך סיבה: במקרה הטוב, הפירוורים שנותרים אחרי שכל העסקנים נוגסים בכסף, הולכים לנזקקים. במקרה הרע, כפי שקרה בעשרות ימי שידור בשתי התחנות, הנזקקים מקבלים 5% או 2% מהכסף שגויס עבורם.

הבריחה לאוקראינה

באוגוסט עלה עסקן לא מוכר במיוחד בשם שמואל וייספיט, תושב ביתר עילית, על מטוס לאוקראינה יחד עם משפחתו. בית המשפחה, שנותר נעול וריק מאדם, עומד כעת למכירה. השכנים ברחוב מספרים שברח, שהותיר אחריו חובות וערבים כועסים. וייספיט השאיר מאחור גם הסתבכות העומדת במרכז תיק פירוק ותלונה שהוגשה למשטרת ישראל — שעוסקים בעמותת צדקה שגייסה עשרות מיליוני שקלים מהציבור, והוציאה את הכסף על שלל מטרות מוזרות, שאין להן כל קשר לצדקה.

וייספיש לא נחשב לפרסונה מקושרת במיוחד במגזר החרדי, אך הוא בן טיפוחיו של אישיות אחרת, מקושרת מאוד — יוסי אליטוב. אליטוב, חסיד חב"ד, הוא עורך השבועון החרדי הנפוץ "משפחה", פרשן מבוקש באולפני הטלוויזיה וגם איש עסקים, שמערבב בין עיסוקו העיתונאי כביכול לעיסוקו כיועץ אסטרטגי או יועץ תקשורת או עסקן או מאכער — איך שלא תרצו לקרוא לזה. עד 2014 הוא שימש גם ראש ועדת הרדיו במועצת הרשות השנייה, המפקחת על תחנות שעורכות משדרי התרמה עבור עמותות הצדקה.

הקשר בין וייספיש לאליטוב החל כששניהם עבדו יחד לפני כעשור וחצי בישיבת עוז מאיר שבראשה עמד אביו של אליטוב, הרב שמעון אליטוב. אליטוב האב מוכר בין היתר כחבר מועצת הרבנות וכרבה של מועצת מטה בנימין שבגדה. עם השנים נהפכו וייספיש ויוסי אליטוב לאנשי אמון ואפילו לשכנים, דלת מול דלת.

וייספיש, שתואר בספר שהפיצה בשנים האחרונות משפחת אליטוב על אודות שורשיה כ"ד ימינו" של שמעון אליטוב, נטל על עצמו את האחריות להסתבכות פלילית בישיבת עוז מאיר בראשות אליטוב האב. ב-2011 נעצר עסקן הבית של משפחת אליטוב בחשד למתן שוחד לחיים נבון, בכיר במשרד החינוך — שמימן את התמיכה הממשלתית בישיבה. ב-2018 הודה במסגרת הסדר טיעון שרכש לנבון מתנות בשווי של אלפי שקלים, הורשע במתן שוחד, ונידון לארבעה חודשי מאסר. התקופה שבה ריצה את העונש הקצר היתה שלהי תקופת המעילה בכספי "בית דוד בית שמש", העמותה שבענייניה היו מעורבים הוא ויוסי אליטוב. עד סוף 2016 היתה בית דוד עמותת צדקה קטנה ודלת פעילות. מחזור התרומות שלה באותה השנה הסתכם ב-630 אלף שקל. ב-2017 קפץ מחזור התרומות פי 15, עד לסכום של 10 מיליון שקל. ב-2018 הגיעו התרומות כבר לכ-13 מיליון שקל. בתום אותן שנתיים התברר שיש מעט מאוד סיבות לחשוב שהכספים שימשו לצדקה.

"בתחילת 2017 פנה אלי מר בשם שמואל וייספיש, בהצעה להביא להרחבת פעילות העמותה ולבצע קמפיינים נרחבים לגיוס כספים עבור חולים", כתב מייסד העמותה ויושב הראש שלה, חגי אנגלמן, בתצהיר שהוגש לבית המשפט במסגרת הליך הפירוק שאליו נקלעה העמותה בתחילת 2021. "זאת בין היתר באמצעות הידע והניסיון בתחום גיוס הכספים וניהול העמותות של יששכר מזוז ושל יוסי אליטוב". את אליטוב תיאר אנגלמן כ"אדם ידוע ונשוא פנים בציבור החרדי, ששמו ונכונותו להתגייס לאיסוף צדקה שיכנעו אותי לשלב אותו בפעילות העמותה ולתת בו אמון". מזוז, האדם השלישי שתיאר אנגלמן, מחזיק ברקורד עשיר של ריקון וריסוק עמותות צדקה, כפי שיפורט בהמשך.

מעט לאחר הפנייה, נערכה פגישה מרובעת: וייספיש, אליטוב, מזוז ואנגלמן נפגשו כדי לדון בתוכנית להרחבת פעילות בית דוד. הפגישה נערכה במשרדיו של מקורב נוסף לאליטוב: המפיק והיחצ"ן החרדי דוד עזריאל. אליטוב וגם אביו שמעון מחזיקים חדרים משלהם בתוך משרדו של המפיק בירושלים (אליטוב ועזריאל טענו בתגובה שהחדרים נמצאים "סמוך למשרד", אבל בידינו הקלטה של אליטוב אומר את ההפך).

עזריאל הוא מפיק אירועים ויחצ"ן. פה ושם הוא גם עוסק בשירותי תליית מודעות. הוא נחשב למקורב למפלגת ש"ס, שנמנתה לאורך השנים עם לקוחותיו, לצד רשת החינוך המפלגתית אל המעין. כפי שפורסם לפני כשנה בכאן 11, בעבר הועסקה במשרדו של עזריאל בתו של אריה דרעי, תהילה כמון. בשנים האחרונות השתתף בהפקת הילולות הרשב"י במירון, הפיק טקס חנוכה לקהילה היהודית בדובאי וגם את הגאלה שנערכה בשולי טקס העברת השגרירות האמריקאית לירושלים.

אנגלמן הצהיר כי שותפיו החדשים הציעו לו לפתוח "סניף עצמאי" לעמותה בירושלים, במקביל לפעילות שהוא ניהל בבית שמש. הסניף הירושלמי אכן נפתח, באותו בניין שבו נמצאים משרדיו של עזריאל. עד מהרה, ביצעה העמותה שורת מינויים חדשים: מונה מנכ"ל בשם יוסי כהן-טוויל, מר של וייספיש ואליטוב; ומנהל כספים ומזכיר חדש בשם יהושע משי זהב, אף הוא מר של השניים. אליטוב האב מונה לתפקיד חבר בוועדת

התמיכות החדשה בעמותה (שמעון אליטוב טען לימים שמונה לתפקיד שלא על דעתו). לתפקיד מזכיר הוועדה הזו לוהק משי זהב אחר: זלמן משי זהב, בן הדוד של יהושע, ששימש במשך שנים עוזרו של שמעון אליטוב בישיבת עוז מאיר. אנגלמן הניח בידי וייספיש וחבורתו כמה פנקסי צ'קים חתומים, והסניף החדש יצא לדרך. ימי שידור רבים נקנו בתחנות הרדיו, ותוך שנתיים בלבד זרמו 23 מיליון שקל לכיסה של העמותה.

להציל את יוכבד

בסוף 2018 התקבל במשרדו של אנגלמן מכתב שבו שורה של שאלות מרשם העמותות, בעקבות תלונה שהגיע לידי רשם העמותות, שלפיה העמותה מוציאה כספים למטרות פרטיות. אנגלמן לא מיהר להעביר לרשם את המידע שהתבקש. ראשית, הוא פנה לקבלת ייעוץ משפטי ממשד עורכי דין מוכר — ש. הורוביץ. בהמשך, ככל הנראה בעצת עורכי דינו, סילק את וייספיש, מזוז ואליטוב מכל פעילות בעמותה. בשלב הזה הזמין אנגלמן את שירותי משרד רואי החשבון רוזנבאום-הולצמן, כדי לחקור את הוצאות העמותה. כאן נתגלה בראשונה כיצד נשפכו כספי הנזקקים כמעט לכל כיוון, חוץ מליעדם.

עיקר 25 מיליון השקלים, שגיסה בית דוד מתחילת 2017 ועד לתחילת הבדיקה של רואי החשבון ב-2019, נתרמו במסגרת קמפיינים ספציפיים למענם של נתמכים מסוימים. הקמפיינים שתועדו במערכת המידע שניהלה העמותה, קיבלו שמות כמו "אמא לשניים", "להציל את אסנת" ו"וסי ניתוח לב". סך הכל, על פי מערכת המידע, נערכו 28 קמפיינים עבור 26 חולים ונזקקים. רואי החשבון ביקשו לקבל את תיקי התמיכה של כל אחד מהם—26. התברר ש-18 מהתיקים "הלכו לאיבוד". זהות החולים והנתמכים, אם אינה זהות בדויה, לא ידועה למפרק העמותה עד היום.

שמונת התיקים שכן נמצאו גילו תמונה מכוערת אפילו יותר. עבור שמונת החולים גויסו 8.8 מיליון שקל בסך הכל. רק כ-950 אלף שקל הועברו לנתמכים בסך הכל, כך על פי הרישום. המספרים האלה, המעידים לכאורה שכ-11% הועברו לשמונת הנתמכים בפועל, נעשים קודרים יותר כשצוללים למסמכים. זאת, בין היתר, משום שרואי החשבון גילו שכ-500 אלף שקל מתוך אותם 950 אלף שקל הועברו לידי משפחת חולה שנטען שנזקקה לטיפול בחו"ל, אך בתיק החולה לא נמצאה כל אסמכתא רפואית.

מה שכן נמצאו בתיק החולה, תיארו רואי החשבון, היו שני הסכמים בין העמותה למשפחת הנתמכת, שבאחד מהם הותנה שמי שזכאי לקבל את כספי התרומות עבור המשפחה הוא "יהושע משי זהב (מזכיר העמותה החדש), ומשפחתו". רואי החשבון איתרו צ'קים בסך כ-200 אלף שקל שנרשמו לטובת חמישה מבני משפחת משי זהב, בעקבות ההסכם. כלומר, גם בתסריט האופטימי שיתרת 300 אלף השקלים הועברו לחולה שנזקקה להם — פחות מ-10% מהכספים שגויסו עבור הנתמכים הגיעו אליהם בפועל.

רוב הפער בין כמות הכסף שגויס לטובת הנזקקים לבין הסכומים שנמסרו בפועל הוא תוצאה של תכנון מראש. בהסכמים שעליהם החתימה את הנזקקים, פירט הדו"ח של רואי החשבון, התנתה העמותה שאם תצליח לגייס יותר מסכום מסוים, שהוגדר בחוזה כ"תקרת התמיכה", תועבר יתרת הכסף שגויס לקופת העמותה. תקרת התמיכה נעה בין 75 אלף ל-700 אלף שקל בכל אחד משמונת המקרים. ואולם בשבעה מתוך שמונת המקרים שנבדקו, העבירה העמותה לנזקקים לכל היותר רבע מתקרת התמיכה, בעוד ששמרה לעצמה את היתר. המקרה היחיד שבו הועברה התמורה במלואה הוא זה שבו מזכיר העמותה משי זהב ומשפחתו קיבלו את הכספים.

אחד הקמפיינים המצליחים ביותר של העמותה זכה לשם "מצילים את יוכבד". הקמפיין כלל יום שידורים בתחנת הרדיו קול ברמה וגם פרסום בפייסבוק, שכלל סרטון שבו נראית

יוכבד, אישה מבוגרת וחולה, מספרת שאינה יכולה לממן ניתוח דחוף להשתלת כליה. "הניתוח עולה מיליון שקל ואין לי מאיפה להוציא את הכסף, בבקשה תעזרו... יש לי בעל קטוע רגל ושלושה ילדים שאני צריכה לחתן", סיפרה. עורכי הסרטון הוסיפו לדבריה של יוכבד מוזיקת רקע של נגינת כינורות, להעצמת האפקט הרגשי.

האפקט אכן הושג: הציבור פתח את הלב, וגם את הארנק. 5 מיליון שקל גויסו למימון הניתוח של יוכבד. אלא שעל פי הדו"ח, בפועל רק 116 אלף שקל הגיעו אל יוכבד. הסכום הזה הוא פחות מרבע מתקרת התמיכה וכ-2% מהסכום הכולל שגויס לטובתה. 98% מהכסף הלכו למנגנון, לאנשי העמותה, למאכערים ולעסקנים.

מנחם טוקר הוא כוכב-על במונחים של עולם התקשורת החרדי. הוא מוכר כמגיש קבוע ברדיו קול חי, כמגיש מזדמן במשרדי התרומות של קול ברמה, וגם כמנחה התוכנית "טוקר בשישי" ששודרה בעבר בערוץ 10. טוקר אמנם רואה בעצמו עיתונאי, אבל לפני הכל הוא טאלנט, ולטאלנטים, כידוע, יש תעריף. תמורת 20–30 אלף שקל ליום, הוא אומר למאזיניו מה שהלקוח אומר לו להגיד, ללא בדיקה או גילוי נאות.

טוקר זכה לקבל מעמותת בית דוד 261 אלף שקל ב-2017–2018, פי שלושה ממה שקיבלה יוכבד, חולת הכליות שסייעה לעמותה לגייס את אחד הקמפיינים הגדולים בתולדותיה. טוקר, אגב, הנחה גם את המשדר למענה של יוכבד.

מי שהכניס מספיק כסף כדי לממן כמעט לבדו את ניתוח הכליה הדחוף של החולה יוכבד הוא עזריאל. 889 אלף שקל מכספי עמותת הצדקה הועברו ב-2017–2018 לחברת עזריאלי הפקות, זו שאליטוב מחזיק חדר במשרדה. בעבור מה ניתן הסכום? על פי חשבונות שאיתרו רואי החשבון, 580 אלף שקל מתוכו הוצאו על קמפיין בשם "מצילים את יוסי". מיהו אותו יוסי שאותו ביקשה בית דוד להציל? רואי החשבון לא הצליחו למצוא מענה לשאלה. גם יוסי אליטוב לא ידע להגיד לנו באיזה יוסי מדובר.

יועץ תקשורת נוסף שזכה ליהנות מחסדי עמותת החסד הוא אבי בלומנטל, גם הוא חבר של יוסי אליטוב. בלומנטל צולם חוגג בחתונת בנו של אליטוב ב-2018, כפי שפורסם באתר רכילות המזוהה עם חסידות חב"ד. בלומנטל ושותפו מני חדד גרפו 760 אלף שקל מהעמותה. על פי הדו"ח של רואי החשבון, כשנשאלו בלומנטל וחדד על ידי אנגלמן אילו שירותים נתנו לעמותה, השיבו ש"מדובר בהחזר הלוואה". הסכם הלוואה על כ-100 אלף שקל מהסכום אכן אותר על ידי רואי החשבון. ואולם כשפנינו לבלומנטל תשובתו היתה שונה. תחילה טען שעליו לבדוק, שכן "אני לא זוכר בדיוק כל מה עשינו בשביל כל לקוח". בהמשך, העביר לנו תגובה בכתב, לפיה השירותים כללו "רכש מדיה, יעוץ אסטרטגי" וגם "גיוס תמיכה רבנית", כלשונו. לגבי הלוואה שהזכירו רואי החשבון בדו"ח, טען כי "אין ולא היתה הלוואה".

יתומים הם, מתברר, מנוע רווח עבור תחנות הרדיו החרדיות, אבל הן בעצמן לא נותרו יתומות בפרשת בית דוד. קול ברמה קיבלה כ-2.5 מיליון שקל מהעמותה. קול חי קיבלה 450 אלף שקל. גם שידורי קשת, שערוץ המוזיקה 24 היה אז בבעלותה, קיבלה סכום נאה של 1.3 מיליון שקל. אדם שהיה בלב המגעים אמר ל-TheMarker כי התשלום ניתן בעבור פרסום סמוי בתוכנית "שישי שמח עם ירון אילן", שם "היו נותנים לנו להיכנס עם מראיין לשידור כמה דקות פעם בשעה". מסמך שמצוי בתיק העמותה מגלה כי ב-2018 המגיש ירון אילן קיבל 32 אלף שקל מהעמותה. אותו מסמך מגלה שגם עיתונאי וואלה וקול ברמה, יקי אדמקר, קיבל סכום נאה של כ-7,000 שקל מהעמותה עבור "שירותי רדיו", כהגדרתו.

עוד ברשימת המרוויחים היא חברה בשם ת.ד. קונקט, העוסקת במתן שירותי טלמרקטינג לעמותות, שכתובתה ככתובת משרדו של עזריאל. החברה קיבלה 2 מיליון

שקל מהעמותה. מי שרשום כבעלי החברה, עמי שטרית, היה בעבר עובד של אחת משתי העמותות הקודמות שהביא מזוז לכדי פירוק: עמותה בשם שוועת עניים, שעליה יפורט עוד בהמשך. שטרית מסר שהתשלום ניתן עבור שירות טלמרקטינג לעמותה.

בסך הכל, על פי דו"חות העמותה, היא הוציאה על פרסום, שיווק ויחסי ציבור 10.2 מיליון שקל — פי עשרה מהוצאותיה על הנתמכים הספציפיים.

בית דוד הצהירה בדו"חותיה הכספיים, שמתוך 23 מיליון השקלים שגייסה ב-2017–2018, היא העבירה לנזקקים בסך הכל 10.7 מיליון שקל. כיצד זה מסתדר עם הסכום הפעוט שהגיע לשמונת החולים והנתמכים שהזכרנו כאן? התשובה היא שרוב הסכום שסווג כתמיכות התגלה כרשימה ארוכה של צ'קים בסך 7.8 מיליון שקל למוטבים שונים, שרואי החשבון פשוט לא הצליחו לגלות מיהם.

זלמן משי זהב, ציינו רואי החשבון, מסר שיש רשימה מסודרת של הנתמכים שזכו לכספים ושהיא מצויה ב"ארון ייעודי" במשרדי העמותה. רואי החשבון והמפרק שמונה אחריהם לא מצאו את הארון הזה עד היום. "קיימת אפשרות שהכספים הנ"ל (7.8 מיליון שקל) לא הופקדו לחשבונות מוטבים שהינם נזקקים אמיתיים", העירו רואי החשבון ביובש.

רשימת הספקים של העמותה מגלה לאן נשפכו יתר הכספים. 1.3 מיליון שקל שולמו לחברה בשם א. ברטלר תווי קנייה. זלמן משי זהב טען שמדובר בסכומים שהוצאו על תווי קנייה לנזקקים. רואי החשבון ביקשו לקבל רשימה של הנזקקים שקיבלו את תווי הקנייה, אבל היא לא נמצאה (אולי גם היא היתה בארון האבוד).

50 אלף שקל מכספי העמותה הועברו לחברה בשם טרקלין אולמות, שמפעילה את אולמי מונדיאל, אולם שמחות פופולרי בעדה החרדית בירושלים; 16 אלף שקל הוצאו על רכישת חליפות לגברים בחנות בשם המקום הנכון באופנה בכפר חב"ד. כ-200 מטר ממנה נמצאת חנות התכשיטים שיינדי, שם ביזבזו אנשי העמותה כ-23 אלף שקל מכספי החולים על תכשיטים.

גם סעיף המשכורות העלה סימני שאלה קשים, כשהתברר לרואי החשבון שהעמותה הוציאה 1.3 מיליון שקל על משכורות לקרובי משפחה של מזוז, שתוארו הרשמי היה מנהל הטלמרקטינג בעמותה.

"כנופייה ששדה מאות מיליונים"

שנתיים של חילופי מכתבים חלפו עד שרשם העמותות פנה לבית המשפט וביקש למנות לעמותת בית דוד מפרק. בתחילת 2021 קיבל בית המשפט המחוזי בירושלים את הבקשה ומינה לתפקיד את עו"ד יעקב אמסטר. עד מהרה גילה המפרק שמה שעשו מזוז וחבורתו בבית דוד, הוא חלק ממה שהוא מתאר כשיטה. "זו כנופייה שכבר שדדה מאות מיליונים", טען אמסטר בדיון בבית המשפט, תוך שהפנה לשני תיקי פירוק אחרים: הראשון של עמותה בשם שוועת עניים והשני עוסק בעמותה בשם הוועד העולמי. בחוטים של שתי העמותות האלה משך אותו עסקן: מזוז, אף שלא החזיק בתפקיד הנהלה רשמי בשתייהן. למעשה, מה שקרה בבית דוד הוא משלח ידו של מזוז מזה יותר מעשור.

רשם העמותות קיבל את המידע הראשון על אי־סדרים בעמותת החסד שוועת עניים עוד ב-2010. אליטוב היה אז חבר מועצת הרשות השנייה וראש ועדת הרדיו ברשות — שאמור היה לפקח על ימי הגיוס הרבים שרכשה העמותה בתחנות הרדיו החרדיות והאזוריות. במבחן התוצאה, הוא לא עשה עבודה טובה.

ביקורת עומק שערך הרשם ב-2012 גילתה תופעות מוזרות כמו זו של נתמך שנקלע לחובות של 550 אלף שקל וקיבל מהעמותה 1.3 מיליון שקל כדי לכסותם. הביקורת גילתה גם שטוקר קיבל מהעמותה 560 אלף שקל ב-2009 בלבד (השנה היחידה שנבחנה בביקורת). באותה שנה גרף רדיו קול חי 2.4 מיליון שקל, רדיו לב המדינה קיבל 1.4 מיליון שקל ורדיו ירושלים 288 אלף שקל. לאנשי משרד הרשם זאת נראתה כמו חגיגה שיש מקום לשים לה סוף, אך חלפו עוד שנתיים עד שהתהליך האטי הבשיל. בינתיים המשיכה העמותה לגייס מהציבור סכומים מטורפים של 45–65 מיליון שקל בכל שנה.

רק ב-2014 הוגשה בקשת הפירוק לבית המשפט המחוזי בירושלים, שמינה את עורך הדין אלעד פרסקי לתפקיד המפרק. פרסקי, שמאז מונה לתפקיד שופט שלום בירושלים, גילה דבר מעניין: העמותה הוציאה סכומי כסף עצומים על משדרי התרמה לאנשים ספציפיים, אך כמעט כל כספי התמיכה שהוציאה הלכו ל"סלי מזון", שחולקו לטענת העמותה לציבור רחב של נזקקים וספק אם חולקו בכלל.

ב-2013–2014 זרמו כ-11 מיליון שקל לסעיפי הפרסום ולתשדירי התרמה, מתוכם כ-3 מיליון שקל ב-2014 לרדיו קול חי. אנשי העמותה העבירו למפרק את רשימת הקמפיניים שנערכו, שכללו סיפורים כמו זה של "ליאורה הכלה היתומה", של "לאה (ש)נדבקה בחיידק נדיר" ושל "המשפחה בת 18 נפשות שבקושי מצליחה לקיים עצמה... (מכיוון ש) אבי המשפחה התעוורר, ואין בידיו כסף לחתונת הבן". פרסקי תיאר במסמכים שהוגשו לבית המשפט כיצד ניסה להגיע לזהות האנשים שמאחורי הסיפורים האלה, אך לשווא.

במקביל, דיווחה העמותה בדו"חותיה שהעבירה תמיכות לנזקקים בסך 34.5 מיליון שקל, ו-33 מיליון שקל מתוכם הועברו לחברה בשם קי.טי. סלי מזון, בבעלות יוחאי קוסובר. "סלי המזון" ססיפקה החברה, הסביר אותו קוסובר, הם זיכויים כספיים ברכישת מוצרי מזון. פרסקי ביקש לראות רשימה של האנשים שקיבלו את הזיכויים. הוא הצביע על כך שבחזרה בין העמותה לחברת קי.טי נכתב ש"העמותה תספק לחברה את רשימת הזכאים לקבלת מוצרי מזון ואת הסכום העומד לרשותו של כל אחד מהזכאים". התברר שלא נוהלה רשימה כזאת. "אין כל אינדיקציה לחלוקת סלי המזון בפועל", קבע המפרק. ובמילים אחרות, עקבותיהם של 95% מהכספים שנטען בדו"חות שהגיעו לתמיכה בנזקקים, נעלמו.

עוד בסוף 2013, כשבקשת הפירוק של רשם העמותות נגד עמותת שוועת עניים כבר נראתה באופק, פתח המוציא והמביא בעמותה, מזוז, במבצע. מרבית 150 עובדות עמותת שוועת עניים פוטרו (רוב העובדות הן טלפניות) והועסקו מיד מחדש על ידי עמותת בשם "קרן מצמיח ישועות", ששינתה את שמה ל"הוועד העולמי למען עניי ארץ ישראל והתפוצות". השם החדש דמה לשם המסחרי שבו השתמשה שוועת עניים על גבי פרסומיה בשנותיה האחרונות: "שוועת עניים — הוועד העולמי".

שוועת עניים הודיעה לבעלי משרדיה בהר חוצבים על רצונה לעזוב את המשרדים. עד מהרה הוחתם חוזה שכירות חדש עם העמותה החדשה, הוועד העולמי. הריהוט, הטלפונים, המחשבים, מאגר המידע עם שמות התורמים — כל אלה נזנחו במקום, ונתרו לשימושה של העמותה החדשה. מעשית, זו היתה אותה האופרציה, רק השלט על הדלת הוחלף. הטלפניות העידו לימים בפני המפרק פרסקי, שמזוז ניצח על המהלך.

בשלב הזה, החל מבצע מורכב שמטרתו היתה לפנות לתורמים ולשכנע אותם להעביר את הוראות הקבע משוועת עניים לוועד העולמי, תוך הותרת הרושם אצל התורמים שמדובר באותה העמותה. "היינו אומרים להם: 'אנחנו עוברים חשבון בנק, עניין טכני... פשוט רק תחתמו... וזהו'", סיפרה טלפנית שהעידה בפני המפרק פרסקי. בסוף המבצע המוצלח נותר הפגר המשפטי שנקרא שוועת עניים מאחור, ומזוז המשיך במעלליו על גבי פלטפורמה חפה מבעיות משפטיות.

שעה שמפרק שוועת עניים עמד בפני שוקת שבורה, המשיכה עמותת הוועד העולמי לגייס עשרות מיליוני שקלים באמצעות אותם משדרים מרגשים בקול חי ובקול ברמה. טוקר וחבריו המשיכו לסחוט את הרגש של מאזיניהם בסיפורים על יתומים, זקנים עריריים וחולי כליות. המכונה המשומנת, שהופכת מצוקת אביונים לעושרם של עסקנים, שעטה במרץ. שנתיים דהרו מזוז וחבורתו על גבי הוועד העולמי, כל הדרך לפירוק, שעליו הורה בית המשפט המחוזי בירושלים לבקשת רשם העמותות, שטען כי "קיים חשד ממשי שנכסי שוועת עניים הוברחו לעמותה החדשה".

ב-2016 דיווח מפרק הוועד העולמי החדש, עו"ד רונן מטרי על תמונת המצב בעמותה: מתוך כ-52 מיליון שקל שגויסו בין 2014 ל-2015 באמצעות קמפיינים ממוקדים לנתמכים ספציפיים, רק 1.6 מיליון שקל — כלומר, כ-3% — הגיעו לידי הנתמכים. מתוך 41 מיליון שקל שגייסה הוועד העולמי ל"מטרותיה הכלליות", הלכו 29.6 מיליון שקל לתמיכות, וכל הסכום הגיע לידי ספקית סלי מזון אחת — חברת קי.טי. גם במקרה הזה לא נותר כל רישום מסודר, שמעיד שסלי המזון בכלל חולקו בפועל. שאר כספי העמותה הלכו למאכערים, לעובדים ולתחנות הרדיו, על פי הנוהל הרגיל.

איפה תמר?

ב-2016, שיא המאבק בין המפרק פרסקי למזוז וחבורתו, החל מאמץ לגבות מהמפרק מחיר על פעילותו, שאפילו זכה לתשומת לב תקשורתית. בחדשות ערוץ 10 פורסם שחוקר פרטי נשלח כדי לנסות לדובב את פרסקי, תוך שהוצעו לו הצעות פליליות. בחדשות ערוץ 2 פורסם העיתונאי יאיר שרקי שסביב ביתו של פרסקי במודיעין נתלו פשקווילים (כרזות) שהאשימו אותו במעילה בכספי היכל הספורט העירוני, אף שככל הידוע לא היה לפרסקי כל קשר להיכל.

לידי TheMarker הגיעו ראיות המלמדות שחברתו של עזריאל ביצעה בפועל את הדבקת הכרזות המכפישות. זאת, אף שהוא מכחיש מעורבות בעניין. בעוד שלא ידוע מי שילם את החשבון על הדבקת הכרזות מול בית המפרק, ידוע שרשימת הלקוחות של עזריאלי הפקות באותה התקופה כללה את הוועד העולמי.

מפרק הוועד העולמי ביקש וקיבל מבית המשפט אישור לפעול כדי להבריא את העמותה, כלומר, להמשיך בפעילות העמותה בחילופי הנהלה ותוך פיקוח שהכספים אכן הולכים ליעדם. עו"ד מטרי הבין שלשם שיקום העמותה יש צורך בשותפים מתוך החברה החדרית. לשם כך פנה לכמה יועצים, בהם יוסי אליטוב. אליטוב, נודע ל-TheMarker, שמע מהמפרק על מעלליו של מזוז בעמותה, על החולים שלא קיבלו את כספם, ועל תוכניות השיקום. הוא ייעץ למפרק שכדי לקבל את אמון הציבור החדרי, יש לשים בחזית רבנים מכובדים, את אבא שלו למשל. ואכן, ב-2016 מונה שמעון אליטוב לחבר ועד העמותה.

כמה חודשים מאוחר יותר, ישב יוסי אליטוב בחדר במשרדו של עזריאל עם האיש שריסק את עמותת הוועד העולמי ואת עמותת שוועת עניים לפניו — ותיכנן את הקמת "הסניף הירושלמי" של בית דוד. עזריאל טוען כי במשרדו לא התקיימו "פגישות הנוגעות לפעילות השוטפת" של עמותה כלשהי. ואולם בידי TheMarker ראה מוקלטת הסותרת את טענתו.

גם בתחנות הרדיו החדריות מודעים לרזומה המפוקפק של מזוז וממשיכים לשתף איתו פעולה. מנכ"ל קול ברמה, אריאל דרעי, סיפר ל-TheMarker ש"מזוז מייצג כמעט את כל העמותות שעורכות ימי גיוס, גם העמותות הלגיטימיות. הוא נחשב מומחה בגיוסי האלה". דרעי טוען שאין פסול בשיתוף הפעולה הזה, כל עוד העמותות עצמן מחזיקות באישור ניהול תקין. הגישה הזאת כמובן מתעלמת מהתמונה הברורה שעולה לכאורה

משלושת תיקי הפירוק — מזוז משתמש בעמותות כל עוד הן מחזיקות באישורים, וברגע שהמצב מסתבר, הוא זורק אותן ועובר לעמותה הבאה.

בתגובתן לפרסום מכיישות תחנות קול חי וקול ברמה שהן גובות כ-400 אלף שקל ליום התרמה, דבר שהוא הפרה בוטה של כללי הרשות השנייה. ואולם מקורות רבים, שהיו מעורבים בארגון ימי התרמה בשתי התחנות, העידו על תשלום של כ-400 אלף שקל ליום בשתייהן. כיצד מתיישבים הדברים? "זה ישראלוף", מסביר אחד מהם. "כותבים הסכם אחד עם החזר הוצאות בלבד והסכם נפרד לשאר הכסף, שמסווג כתשלום על רכישה באנרים באתר קול ברמה, או רכישה של שניות פרסום ברדיו, שלפחות במקרים שהייתי מעורב בהם, נשאו שניות פרסום על הנייר".

המקרה של עמותת בית דוד חשף נדבך נוסף בשיטה — חלק מהכסף הלך לחברה אחת של קול ברמה בשם ניוז ברמה. "ניוז ברמה לא מפוקחת על ידי הרשות השנייה", הסביר הגורם שרקח כמה הסכמים עם התחנה. מבחינה משפטית, לא בטוח שהאמירה הזאת נכונה. עו"ד אלעד מן מתנועת הצלחה, העוסקת בין היתר כעותרת ציבורית בתחום הפיקוח על התקשורת, שעמו התייעצנו לצורך הכנת הכתבה, הסביר כי "כשמוכח הקשר העסקי והמסחרי בין חברות כפי שאתם מתארים בכתבה, ניתן באמצעות פרשנות תכלילית של החוק והכללים להפעיל סנקציות כלפי התחנה המפוקחת, בגין פעולה של חברה קשורה. לפעמים זו רק שאלה של רצון ונחישות".

בשנים האחרונות היו מזוז וחברותו מעורבים בפעילותה של עמותה רביעית, "ויכלכל יוסף" שמה. אחד ממייסדי העמותה הוא יהושע משי זהב, מזכיר בית דוד לשעבר. העמותה חילקה משכורות לכמה מבני משפחתו של מזוז, וכך גם לויסיפיש, שהוגדר בניירות כעובד מחלקת הטלמרקטינג. בהנהלת החשבונות של עמותת בית דוד אפילו נרשמה העברה של 50 אלף שקל מבית דוד ל"ויכלכל יוסף".

ב-2019 ערכה ויכלכל יוסף יום התרמה ברדיו קול ברמה, למען תמר, "יתומה חולה, הנזקקת לניתוח דחוף בגרמניה". לשידור האזין תושב כפר סבא בשם אברהם שכטר, שעה שנסע במכוניתו. "עצרתי את מכוניתי בצד, התקשרתי ותרמתי סכום נכבד", כתב שכטר בתביעה שהגיש בהמשך נגד העמותה ושנגמרה בביטול הוראת הקבע שלה התחייב, בהסכמת הצדדים. שכטר טען שרק לאחר שהתחייב לתרום 18 אלף שקל לעמותה בתשלומים, גילה שהכסף כלל לא מגיע לידי תמר, אלא מועבר לעמותה, דבר שלא נאמר, לדבריו, למאזיני משדר ההתרמה.

בתביעתו טען שכטר כי ניסה לברר אם תמר, "היתומה החולה", אכן קיימת. הוא פנה למוקד הטלפניות ולאנשי תחנת הרדיו, וביקש לשוחח עם תמר, אך נתקל בסירוב. ניסינו גם אנחנו לשאול. פניות TheMarker לעמותה לא נענו בכלל. מנכ"ל קול ברמה התעקש בשיחה עם TheMarker, שאין זה מתפקידו לברר אם האנשים שלמענם נערכים משדרי התרמה בתחנה אכן קיימים. הבעיה היא שעד שרשם העמותות יתעורר כדי לבדוק אם היתה תמר או חלום או משל היתה, מזוז וחברותו כבר ידהרו בבטחה אל עבר העמותה הבאה.

"הקמפיינים אושרו על ידי הרשות השנייה"

מרדיו קול ברמה נמסר: "לצערנו הכתבה רצופה חצאי עובדות וסילופים. להלן העובדות המדויקות: קול ברמה מקיימת משדרי התרמה עבור עמותות בהתאם לכללי הרשות השנייה. על פי הכללים, התחנה אינה גובה תשלום אלא רק החזר הוצאות והפסדים הנגרמים לה ביום השידורים, בעיקר כתוצאה מצמצום של הפרסום בימי ההתרמה. תחשיב החזר הוצאות מועבר לרשות השנייה ומאושר על ידה. בחלק מהמקרים ובלי כל קשר למשדר ההתרמה בוחרות חלק מהעמותות לרכוש במקביל מוצרים נוספים דוגמת

תשדירי פרסומת, פרסום דיגיטל, שירותי הפקה, ניידות שידור ועוד — עליהם הן משלמות בנפרד. גם במקרה זה, נוסח התשדירים וההסכמים שבין הצדדים מועברים לרשות השנייה לאישור, קודם פרסומם מעל גלי האתר.

"אף שאין היא מחויבת בכך, מבצעת התחנה בדיקה בכל עמותה, לרבות קבלת אישור ניהול תקין בתוקף, מסמכי עמותה כדון, פרטים אודות המקרה שעליו מתבקשות התרומות ועוד סדרה של בדיקות, כדי להבטיח ככל שניתן שהתרומות אכן מגיעות ליעדן. במקרים שבהם עולה חשש להתנהלות לא תקינה, התחנה מבטלת משדרי התרמה, וכבר היו דברים מעולם. משדרי ההתרמה משרתים צורך חיוני וחשוב. אין לגזור ממקרים בודדים, גם אם הם נכונים, על כלל פעילות התרומות.

"העמותות שצוינו בכתבה נבדקו על ידי הרשות השנייה ורשם העמותות ובידן אישור ניהול תקין בתוקף. הן חתומות על הסכם מפורט, כשבמקרי הצורך דרשנו כי העמותה תציג מסמכים רפואיים המאששים את פנייתה למאזינים. ואולם כל עוד אין בידי התחנה פנייה או מסמך מגורם רשמי אודות התנהלות פסולה אין בידינו אפשרות לסרב לקיים את פעילות ההתרמה".

מרדיו קול חי נמסר: "מדובר באוסף בוטה של כזבים ובדיות, חלק ממסע הסתה שנוקט עיתונכם נגד הציבור החרדי. הכספים היחידים שהתקבלו משלוש העמותות הנזכרות בכתבה ניתנו עבור קמפיינים פרסומיים שאושרו על ידי הרשות השנייה. כל ימי ההתרמה, שנעשו ללא תשלום עבור עמותות אלה, אושרו על ידי הרשות השנייה שבחנה את פעילות העמותות בעצמה. הטענה שלא נעשתה בדיקה עובר לימי ההתרמה היא כוזבת. נכון לימי השידור, לא היה ידוע על כל פעילות לא תקינה מצד העמותות. אנו אמנם תחנה מסורתית, אך אין בידינו יכולת נבואית".

מנחם טוקר מסר: "הסכומים שנקבתם בכתבה מופרכים ורחוקים מהמציאות (לצערך כמובן). כל עבודתי נעשית על פי הכללים. אני גאה בעובדה ששידורתי מאות משדרים לעשרות ארגוני רווחה, וזאת נוכח הפופולריות שלי ויכולותי המוכחות בגיוס המונים".

משידורי קשת נמסר: "עמותת בית דוד רכשה פרסום מערוץ 24, לאחר שנבדק ונמצא כי העמותה רשומה כחוק. לפני יותר משנתיים הובא לידיעתנו שהעמותה לא מתנהלת באופן כשר וההתקשרות עמה הופסקה מיידית. העמותה נותרה חייבת לערוץ 150 אלף שקל".

ירון אילן מסר: "הכספים שקיבלתי מעמותת בית דוד אינם קשורים לפינות ששידרה העמותה בתוכנית שלי. מדובר בתשלום עבור שירותי ייעוץ שנתתי לעמותה".

יוסי אליטוב מסר בתגובה: "איני עובד מתוך משרדי עזריאל הפקות, אלא שוכר משרד סמוך. אין ולא היה לי כל קשר או מעורבות בעמותת הוועד העולמי, וממילא אין לי כל ידיעה על התנהלותה, וכנ"ל בעמותות אחרות שציינתם. לפני כארבע שנים, במהלך פגישה שבה נכחתי (ושנקבעה עבור נושא אחר), הוצע לי לייעץ לקמפיין הקשור לעמותת בית דוד, וסירבתי. איני מעורב במכירת ביתו של שכני שמואל וייספיט. שמי הטוב יקר לי. מדובר באוסף בדותות דיבתיות על כל המשתמע, שאין בינם לבין המציאות כלום. פרסומן כהמשך לכתבת הכפשה קודמת שפורסמה על ידיכם לאחרונה הוא לשון הרע, הוצאת דיבה ופגיעה בשמי הטוב".

שמעון אליטוב מסר: "מדובר בבדותות שהוברהו כבר על ידי באופן רשמי. אין לי כל קשר לעמותת בית דוד ומעולם לא שימשתי בה בתפקיד כלשהו, מעבר למכתב המלצה כללי שהענקתי לעמותה. נודע לי ששמי שורבב בשוגג או בזדון כחבר ועדת תמיכות, וכבר לפני כשלוש שנים שיגרתי אל רשם העמותות מכתב רשמי ובו הבהרתי כי איני חבר ועדת תמיכות ולא נושא באף תפקיד. למותר לציין, שלא ביקרתי מעולם בעמותה ולא

השתתפתי בפגישה כלשהי במסגרתה. לאחר פירוק עמותת הוועד העולמי התבקשתי על ידי רשם העמותות לשמש כחבר בוועדת הרבנים המייעצת, ונענית לבקשה. לצערי יותר משלוש שנים אני מתמודד עם מצב בריאותי שבשלו איני יוצא כמעט מביתי ואיני יושב במשרד כלשהו".

דוד עזריאל מסר: "מעולם לא הפצנו פשקווילים נגד גורם כלשהו. מדובר בהשמצה מכוערת וזולה. בין לקוחות החברה בבעלותי אכן נכללה עמותת בית דוד, עברה הפקנו כמה קמפינים שכללו שלטי חוצות במרכזי הערים החרדיות, מודעות רחוב ברחבי הארץ, הפקות של פרוספקטים וקמפיין דיגיטלי. הכל נעשה בהתאם למחירים המקובלים בשוק.

"מיותר לציין שאיננו מעורבים בפעילות של הארגונים או ביצירת תוכן פרסומי, אלא רק בביצוע קמפיין פרסומי. רואה החשבון של בית דוד מעולם לא פנה אלינו. לו היה פונה, כמובן שהיה מקבל מאות מסמכים ותיעודים המבטאים את היקף הפעילות שבוצעה באמצעותנו. משכך לא ברור באיזו דרך 'ניסו לזהות' איזה קמפיין בוצע. כל ניסיון להציג את עבודתנו המקצועית בפרספקטיבה אחרת יהיה פגיעה חמורה בשמנו הטוב על כל המשמעויות שבדבר. כמו כן, במשרדנו לא התקיימו מעולם פגישות הנוגעות לפעילות שוטפת של עמותה כלשהי.

"יוסי אליטוב שוכר משרדים באותו מתחם משרדים שחברת עזריאלי הפקות שוכרת את משרדיה. מעבר לכך אין בינינו שום יחסי עבודה או פעילות עסקית".

יקי אדמקר מסר: "התשלום שקיבלתי מבית דוד הוא עבור שירותי רדיו שנתתי לעמותה כמגיש בקול ברמה. הניסיון לקשור בין כובעי כעיתונאי לבין פעילותי במשדרי התרמה שאין להם אופי אקטואלי, מעיד על בורות וחוסר היכרות עם הציבור החרדי ועולם הצדקה בו".

אבי מימרן מסר: "גיבוש יום התרמה, הפקתו, כתיבת תכנים, פגישות עם אנשי העמותה, מרואיינים, נזקקים, ביצוע הקלטות וכדומה הם עבודה לכל דבר ואיני עושה זאת בהתנדבות".

שמואל וייספיס, יהושע משי זהב ויששכר מזוז סירבו להשיב לפניות לTheMarker.